RĪGAS POLITEHNISKĀ INSTITŪTA ABSOLVENTS, INŽENIERIS, IZGUDROTĀJS UN SPORTISTS ARNO LĪCIS

ĒRIKA LANKA*

Latvijas Universitāte

ALĪDA ZIGMUNDE

Rīgas Tehniskā universitāte

Kopsavilkums. Rakstā apkopots Rīgas Politehniskā institūta (RPI) Mehānikas fakultātes 1964. gada absolventa Arno Līča veikums inženiera profesijā Rīgas elektromašīnbūves rūpnīcā (RER), Latvijas Traumatoloģijas un ortopēdijas zinātniskās pētniecības institūtā (LTOZPI) un tipogrāfijā «Jāņa sēta», kā arī raksturota viņa izgudrotājdarbība, atklāti nopelni orientēšanās sporta popularizēšanā un sasniegumi dažāda mēroga sacensībās, tostarp viņa izveidotajās masu sacensībās «Magnēts», kas notiek kopš 1969. gada. Šis ir pirmais pētījums par inženiera A. Līča darbību un dzīvi, kas tapis, sagaidot viņa 80. dzimšanas dienu 2019. gada jūlijā. Tajā izmantots A. Līča personīgais arhīvs, Latvijas Valsts vēstures arhīva dokumenti un Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājums.

Atslēgas vārdi: Arno Līcis, RPI absolventi, orientēšanās sports, «Magnēts».

A. Līča ieguldījums orientēšanās sporta tautas sacensībās «Magnēts»

RPI absolventu skaits mērāms daudzos tūkstošos, un katrs no tiem ir ko paveicis un aiz sevis atstājis nākamībai. RPI Mehānikas fakultātes absolvents Arno Līcis ir viens no tiem, kura vārds ir nesaraujami saistīts ar RPI un Latvijas Republikas dzīvi un notikumiem 20. un 21. gadsimtā. Raksta autores pievērsušās tām RPI absolventa A. Līča dzīves jomām, kurās viņa devums ir bijis ievērojams un paliks arī nākamībai.

* Korespondējošais autors.

E-pasts: erikalanka@inbox.lv

A. Līcis ir Latvijā pazīstams orientierists, un viņam ir nozīmīga loma orientēšanās sporta tautas sacensību «Magnēts» izveidē un organizēšanā. 2019. gadā «Magnēts» atzīmē 50 gadu jubileju. Jau studiju laikā 1963. gadā A. Līcis sāka darboties Latvijas orientēšanās (sākumā – tūristu) federācijas valdē. Tajā viņa vārdu atrodam līdz pat 1973. gadam. No 1963. līdz 1983. gadam A. Līcis vadīja arī sporta biedrības «Daugava» orientēšanās sporta sekciju.

1. attēls. A. Līcis
(20. gadsimta
60. gadu
sākums) [1].

2. attēls.
Padomju
Sociālistisko
Republiku
Savienību (PSRS)
Sporta biedrību
un organizāciju
savienības
Centrālās
Padomes Goda
raksts A. Līcim
(1967) [2].

Sporta klases Latvijas orientēšanās sportā sāka piešķirt 1966. gadā. Par PSRS sporta meistarū orientēšanās sportā A. Līcis kļuva 1967. gadā, bet viņa nākamā sieva Ieva Līce – gadu vēlāk, 1968. gadā.

1968. gada rudenī A. Līcis izbrauca uz Zviedriju vērot orientēšanās pasaules čempionāta norisi PSRS tūristu grupas sastāvā. No Latvijas grupā bija četri cilvēki. PSRS vēl nebija starptautiskās federācijas locekle, tāpēc grupa pie oficiāliem startiem netika, bet pasaules čempionāta distancēs startēja.

Latvijas Orientēšanās federācija uzdeva A. Līcim izveidot sacensību formu darbaļaudīm un arī sportistiem darba dienu vakaros, kas būtu piemērota dažādām vecuma un meistarības grupām. Apkopojot visu pieejamo, kas pasaulē jau bija radīts, kā arī iepazīties ar Zviedrijas orientieristu masveidību, A. Līcis ierosināja un noorganizēja orientēšanās sacensības «Magnēts-69» [3], kas bija paredzētas 10 trešdienu vakaros no plkst. 16.00 līdz 19.00. Dalībnieki varēja izvēlēties savai meistarībai un vecumam atbilstošu distanci. 1969. gada rudenī Latvijas Orientēšanās federācijas pirmais prezidents, RPI absolvents Rodrigo Slaviņš sapulcināja pārstāvjus no visiem Latvijas tūristu klubiem, un A. Līcis tos iepazīstināja ar pirmajā «Magnēta» gadā paveikto un deva ierosinājumus, kā vajadzētu uzlabot šādu sacensību norisi. Pirms «Magnēta»

vidēji sacensībās piedalījās ap simts vīriešu un ap simts sieviešu, vēlāk – ar «Magnētu» – tās pirmoreiz kļuva par masveida Latvijas orientēšanās sacensībām.

Turpmākajos gados apmēram 20 centros notika līdzīgas sacensības. 1980. gadā Rīgas «Magnētā» vienā no trešdienām dalībnieku skaits sasniedza pat 2400. Vienā kārtā 1987. gadā bija pat 2484 dalībnieki [4]. Uz Latviju atbrauca Starptautiskās orientēšanās federācijas pārstāvji, lai iepazītos ar sasniegumiem, un viņi izteica atzinību, ka nekur pasaulē tāda masveidība darba dienas vakaros kā Latvijas orientēšanās sacensībās nav redzēta. Arī pasaules vadošie sportisti no Skandināvijas bija vairākkārt atbraukuši un sajūsminājušies par Latvijas orientieristu sasniegumiem.

Rīgas Politehniskā
institūta
absolvents,
inženieris,
izgudrotājs un
sportists
Arno Līcis

A. Līča bērnība un jaunība

A. Līcis dzimis Liepājā 1939. gada 16. jūlijā. Mātei – Frīdai Lizetei Līcei (dzimusi Karlsonē, 1910–1997) [5] – no pirmās laulības bija meita Valda Bredaus (1929–2015), kura bija desmit gadu vecāka par Arno. Ģimenes galva – tēvs Voldemārs Gustavs Līcis (1898–1985) – bija atslēdznieks, lokomotīves vadītājs, bet brīvajā laikā sportoja. 1930. gadā viņš uzstādīja rekordu sporta biedrības «Marss» trekā aizmota braucienā 15 km (15 minūtes un 5,9 sekundes), kas saglabājās nepārspēts PSRS līdz 1975. gadam. Treka riteņbraucējs V. G. Līcis piedalījās sacensībās 20. gadsimta 30. gados [6] un vēlējās apmeklēt vasaras olimpiskās spēles 1936. gadā Berlīnē, taču tam viņam nebija naudas.

Arno bērnības pirmie gadi pagāja Jaunliepājā. Divu gadu vecumā viņš saslima ar astmu smagā formā un ar mainīgām sekmēm cīnījās ar

3. attēls. 2. rindā no kreisās: A. Līča vecāki – Frīda Lizete un Voldemārs Gustavs Līči (20. gadsimta 30. gadu beigās) [7].

šo slimību līdz pat 1954. gadam. Slimības dēļ 3. klasē nācās mācīties divreiz. Zāļu nebija, tika izmantotas tautas medicīnas gudrības. 1944. gadā Arno izslimoja arī difterītu. Ārsti ieteica mainīt dzīvesvietu, un tā Arno nonāca Liepājas rajona Pērkones pagasta «Paisās», kur ģimene dzīvoja arī Otrā pasaules kara laikā. A. Līcis atceras, ka viņš, māsa un māte pie saimnieka strādājuši visus lauku darbus, bet «visspilgtāk par šo periodu «Paisās» palicis iespaids no rudens labības apkūlībām, kad tvaika lokomotīve ar kuļmašīnu ceļoja no mājas uz māju un mūsu mājas labību kūla divas dienas, un talcinieki tika cienāti bagātīgi: saimnieks kāva cūku, aitu, vistas, brūvēja alu, un pēc vakara mielasta visi talcinieki – ap 20 cilvēku – dziedāja un dancoja» [8].

Pēc kara ģimene pārcēlās dzīvot pie radnieces, un Arno sāka mācības Cenckones četrgadīgās skolas 1. klasē. Kad atkal bija jāmaina dzīvesvieta, viņš mācījās Skatres septiņgadīgajā skolā, kur 5.–7. klasē fizikultūras stundās iepazinās ar sporta aktivitātēm, un «saslima» ar futbolu. Tēvs uzdāvināja Arno futbola bumbu, un kopā ar skolasbiedriem viņš spēlēja 2–3 stundas istā izmēra futbola laukumā, līdz skolas direktors skolniekus neizdzenāja pa mājām.

Mājās Arno bija jāveic dažādi pienākumi, jāpalīdz ģimenei apkopt mājlopus un jāstrādā piemājas dārzā. Pateicoties fiziskajām aktivitātēm, tika uzvarēta astma. Uz skolu viņš bieži brauca ar divriteni, bet ziemā – ar slēpēm, jo attālums līdz skolai bija trīs kilometri [8].

A. Līča mācības Rīgas Industriālajā politehnikumā

A. Līcis izlēma turpināt mācības Rīgas Industriālajā politehnikumā (tagad – Rīgas Valsts tehnikums) un pieteicās mācībām un kārtoja septiņus iestājeksaņēmus Mehānikas fakultātē. Togad uzņēma četras grupas; viņa grupā bija 32 zēni. Pamatskolu Arno beidza kā teicamnieks, īpaši viņam patika matemātika, ģeogrāfija, tomēr tehnikuma 1. kursā viņš, pēc paša vārdiem, knapi noturējās, jo pirmajā sesijā vairākos mācību priekšmetos izķepurojās tikai ar trijniekiem.

Rīgas Industriālā politehnikuma audzēkņu vidū veidojās veselīga un sportiska atmosfēra. A. Līcis jau 1. kursā uzvarēja tehnikuma rudens krosā. Viņu ievēlēja par grupas fiziskās kultūras darba organizatoru. Grupa nolēma piedalīties visos sporta veidos un visās disciplīnās, un visus četrus gadus uzvarēja tehnikuma spartakiādēs [8].

A. Līcis pamazām iedzīvojās politehnikumā un pierada pie dzīves Rīgā. Jau 4. kursā viņš bija tuvu teicamnieka godam. 1958. gadā, beidzot tehnikumu, viņa grupai tika piešķirta mēnesi ilga atpūtas nometne pie Zvārtas ieža. Nometnē piedalījās arī pieci jaunieši no Igaunijas un pieci – no Lietuvas.

Mācoties politehnikumā, A. Līcis bez vieglatlētikas nodarbojās arī ar bumbu spēlēm, un pēdējā kursā pat piedalījās tehnikuma izlases treniņos vieglatlētikā, volejbolā, basketbolā, kā arī dejoja fabrikas «Rīgas audums» tautas deju kolektīvā. 1958. gadā A. Līcis absolvēja Rīgas Industriālo politehnikumu, iegūstot tehniķa mehāniķa arodu (darba mašīnu ekspluatācija un remonts) [8].

A. Līča studijas Rīgas Politehniskajā institūtā

A. Līcis sāka strādāt Valsts elektrotehniskās fabrikas (VEF) 14. cehā, kas atradās Ganību dambī un ražoja pārvietojamās telefonu centrāles armijas vajadzībām. Sākumā viņš strādāja par atslēdznieku pie aparātu izgatavošanas, pēc gada pārgāja uz jaunizveidoto atslēdznieku grupu, kas remontēja rūpnīcas «Komutators» metālapstrādes darba mašīnas. A. Līcis kļuva par VEF čempionu volejbolā un futbolā. Pēc kādas spēles rokasbumbā viņš traumēja muguru, un iesaukums padomju armijā tika atlikts uz gadu. Tad arī dzima doma, ka viņš varētu turpināt studijas augstskolā.

A. Līcis no VEF aizgāja un 1960. gada 13. maijā sāka strādāt par laborantu RPI Mehānikas fakultātes Materiālu pretestības laboratorijā [9]. Toreizējais RPI direktors Kristaps Neilands (1899–1960) izsauca Arno pie sevis, lai iepazītos. Direktors stāstīja par sevi un jautāja: «Kādi hobiji? Dzer? Pīpē?» A. Līcis atbildēja: «Sports! Bet, kad kompānija – galīgs atturībnieks neesmu» [8].

A. Līcis iestājās RPI Mehānikas fakultātes vakara nodaļā un paralēli strādāja par laborantu, izgatavoja dažādas laboratorijas darbiem nepieciešamās ierīces uz metāla apstrādes mašīnām, kā arī piedalījās laboratorijas darbu sagatavošanā RPI dienas un vakara nodaļu studentiem. Laboratorija atradās Ļeņina (tagad – Kaļķu) ielā 1, pagrabā. Kā RPI darbinieks A. Līcis piedalījās volejbola treniņos un dažkārt spēlēja kopā ar Mehānikas fakultātes dekānu docentu Varaidotu Zaru. Kad dienas nodaļā atbrīvojās studiju vieta, docents V. Zars semestra vidū palīdzēja Arno pāriet no vakara uz dienas plūsmu; bet šeit bija tikai studijas – bez prakses rūpnīcā. Pirmo eksāmenu sesiju, ko viņš kārtoja vēlāk, jo bija iekavētas daudzas ieskaites un laboratorijas darbi, tomēr izdevās nokārtot apmierinoši. 1961. gada pavasarī A. Līci ievēlēja par atbildīgo par sporta aktivitātēm Mehānikas fakultātē [10]. Obligātajās fizikultūras nodarbībās viņš apmeklēja vieglatlētiku pie Kārļa Liepiņa (1913–?), bet jau 1961. gada 26. martā piedalījās RPI un LVU¹ draudzības sacensībās orientēšanās sportā Langstiņos, 80 vīru konkurencē izcīnot 12. vietu. Neticamais rezultāts pirmajai reizei un – āķis lūpā. Arno

¹ Latvijas Valsts universitāte

iestājās RPI orientieristu pulcīnā, ko vadīja Juris Jansons no Celtniecības fakultātes [11].

4. attēls. A. Līča diploms par 1. vietu orientēšanās komandā RPI 100 gadu jubilejas sacensībās orientēšanās sportā. 1962. gada 11. novembrī [12].

Gaisotne orientieristu vidē bija ļoti draudzīga. Intensīvi tika apmeklēti koptreniņi un mēģināts piedalīties visās iespējamās sacensībās, kurās ir orientēšanās disciplīna. Arno piedzīvoja RPI 100 gadu jubileju – 1962. gada 11. novembrī piedalījās tai veltītajās sacensībās [13]. RPI orientieristi kļuva pazīstami Latvijā daudzu gadu garumā, izcīnot godalgotas vietas arī Latvijas izlases sastāvā. A. Līcis studiju laikā 1. Vissavienības sacensībās Užgorodā ieguva sudraba medaļu [14]. Ar orientēšanos toreiz aktīvi nodarbojās arī Arno studiju

5. attēls. RPI izlase orientēšanās sportā (1962). A. Līcis – 1. rindā vidū [15].

biedri Helmutš Guļevskis, Rodrigo Slaviņš, Imants Pelns, Māris Bļodons, Aivars Teikmanis un citi.

Izlases komandās varēja piedalīties tikai sekmīgie studenti, viņu vidū – A. Līcis. RPI Mehānikas fakultāti viņš absolvēja 1964. gada 26. decembrī, iegūstot inženiera mehāniķa kvalifikāciju specialitātē «Metināšanas procesu tehnoloģijas un iekārtas» [16].

Tolaik dienas nodaļas absolventiem bija obligāta Vissavienības jauno speciālistu sadale. Sadalē nākamās darba vietas pirmie varēja izvēlēties sekmēs labākie. Arno sekmju ziņā bija otrais, un viņš izvēlējās darbu Rīgas elektromašīnbūves rūpnīcā (RER), kur jau strādāja piecus mēnešus pirmsdiploma praksē.

A. Līča darba gaitas Rīgas elektromašīnbūves rūpnīcā

Izvēloties darbu RER, A. Līcis cerēja apgūt un izmantotetināšanas procesa jaunās iespējas. 1968. gadā viņu paaugstināja par vecāko inženieri. Rūpnīcā tobrīd strādāja ap 8000 darbinieku. A. Līcis izgudrojumus un citus darbus veica kopā ar dažādu tautību cilvēkiem, kuri strādāja ļoti godprātīgi. Liels bija arī metinātāju skaits [17]. Rūpnīcas vadība norīkoja viņu arī par lektoru elektrokontakmetinātāju kvalifikācijas paaugstināšanai.

Rūpnīcā daudzi procesi bija automatizēti, taču ne vienmēr darbojās tā, kā bija iecerēts. Un A. Līcim dzima jauna doma par speciālas iekārtas izveidi, kas uzlabotu ražošanas procesu. Kopā ar kolēģiem metināšanās laboratorijā vispirms tika izgatavots prototips, un kopējiem spēkiem darbs izdevās [18]. 1970. gadā RER darbojās A. Līča un kolēģu izgudrotā «augšējās rotējošās diskveida elektrodu punktveida kontaktu metināšanas mašīna».

6. attēls. A. Līča izgudrojuma rasējums [18].

2019/3

Autorapliecību A. Līcim dažādu iemeslu dēļ noformēt neizdevās. Karjeras izaugsme bez iestāšanās Padomju Savienības Komunistiskās partijas (PSKP) rindās viņam nebija iespējama, taču A. Līcis kompromisiem nepiekrita, partijā nestājās un savus izgudrojumus citiem neatdeva.

7. attēls. Pieteikuma
pildinājums PSRS Ministru
Padomes Izgudrojumu un
atklājumu komitejai (1971) [19].

Inženieris A. Līcis tika sūtīts daudzos komandējumos ar nolūku iegādāties RER atsevišķus kontaktmašīnu mezglus, piemēram, transformatorus u. c. detaļas. Reiz atbrauca speciāla PSRS Elektrotehniskās rūpniecības ministrijas delegācija un novērtēja A. Līča un kolēģu paveikto: jo vairākkārt bija pārsniegti kontaktu piemetināšanas rādītāji (produktivitātes, precizitātes un savienojuma izturībā). Toreiz RER apgādāja citas ministrijas un rūpnīcas ar Latvijā ražotiem kontaktoriem.

Strādājot RER par inženieri, Arno trenēja rūpnīcas vīriešu un sieviešu komandas orientēšanās sportā un slēpošanā. Rūpnīcas orientēšanās sporta sekcijas dalībnieki palīdzēja noorganizēt republikas mēroga atklātās sacensības «Solo». Pirmās notika 1972. gadā pie Usmas ezera, tajās startēja 800 dalībnieku. Arno ar nākamo sievu Ieviņu vadīja sacensības «Solo» astoņus gadus. No RER A. Līcis aizgāja 1975. gadā.

A. Līča darbs Latvijas Traumatoloģijas un ortopēdijas zinātniskās pētniecības institūtā

Nesaskatot izaugsmes iespējas RER, A. Līcis 1975. gadā krasi mainīja savu dzīvi – pārgāja darbā uz LTOZPI par medicīniskās aparātūras inženieri, kur nostrādāja 20 gadu.

1990. gadā A. Līcis palīdzēja noorganizēt Pasaules Latviešu ārstu (PLĀ) konferenci, kas notika Rīgā un kurā viņš bija orgkomitejas atbildīgais par sporta aktivitātēm sešos sporta veidos. Galvenie PLĀ konferences organizatori un idejas autori bija profesori Viktors Kalnbērzs (LTOZPI direktors) un Kristaps Keggi (ASV) – abi pasauleslaveni traumatologi ortopēdi.

8. attēls. A. Līča (otrais no labās) 50 gadu jubilejas svinībās ar profesoru Viktoru Kalnbērzu (pirmais no labās) un LTOZPI kolēģiem (1989) [20].

LTOZPI bija vienīgā medicīnas iestāde ar savu foto-kino laboratoriju, kas dokumentēja visas sarežģītās operācijas, tāpēc visas Vissavienības un starptautiskās traumatologu konferences notika tieši Rīgā, LTOZPI klīnikas telpās. A. Līcim kā inženierim un tehniskajam darbiniekam vajadzēja aktīvi piedalīties, lai paraugoperāciju pārraidēs no operāciju zālēm netraucēti tiktu translētas uz Aktu zāli, kur konferenču dalībnieki varēja vērot operāciju gaitu tuvplānā, pie televizora ekrāniem.

Strādājot LTOZPI, A. Līcis iesaistījās 1987. gadā Carnikavā dibinātā pirmā orientēšanās sporta klubā «Kāpa». A. Līcis tika ievēlēts kluba valdē un piedalījās daudzos tā rīkotajos sporta pasākumos. Kluba organizētajā skrējienā «Daugava–Gauja», kas notika desmit gadus viņš bija galvenais tiesnesis (1987–1996) [8].

Savā 20 darba gadu laikā LTOZPI aktīvu darbību mediķu sporta dzīvē A. Līcis sāka izvērst, kad viņu institūta arodbiedrības komitejā ievēlēja

par atbildīgo aktīvas atpūtas organizēšanā. Par LTOZPI arodbiedrības piešķirto naudu tika iegādāts vienkāršs sporta inventārs (slēpes, sporta tērpi, hokeja nūjas utt.). Institūta mediķi spēlēja basketbolu TTT zālē, hokeja draudzības mača laikā ar «Gaiļezera» slimnīcas ārstiem Sporta pilī vārtos stāvēja pats LTOZPI direktors profesors V. Kalnbērzs. Atbalstītāju bija pilnas tribīnes. 1990. gadā uz PSRS sportiskā tūrisma braucienā ieradās Kanādas ārstu hokeja komanda; viņi spēlēja ar atvieglotu ietērpu, izvairoties no atklātās spēka spēles, lai nebūtu trauma. Atbraucot uz Rīgu, spēlējot ar mūsu ārstiem, kanādieši tika sirsnīgi uzņemti: pēc hokeja spēles bija vakariņas ar muzicēšanu un padziedāšanu. Viesi bija tādā sajūsmā, ka ielūdza Rīgas kolēģus – dakterus – nākamajā gadā apmeklēt Kanādu un piedalīties Toronto ārstu hokeja turnīrā. Šajā pasākumā 1991. gadā piedalījās arī A. Līcis (vienīgais bez ārsta kvalifikācijas), 12 dienas spēlējot hokeju 14 spēlēs dažādās pilsētās Ontario provincēs [21]. LTOZPI ārsti bija arī pie Niagāras.

9. attēls. A. Līcis (pirmais no labās 2. rindā) LTOZPI ārstu izlases hokeja komandā Kanādā (1991) [22].

No 1985. līdz 1995. gadam apmēram 30 medicīnas darbinieku (arī nodaļas vadītāji) piedalījās orientēšanās sacensībās «Magnēts», Tartu slēpošanas maratonā 60 km slēpojumā, Tartu riteņbraukšanas maratonā 120 km un daudzos citos garajos slēpojumos Latvijā, tādos kā Cēsis–Līgatne, Jaujas maratons u. c. Stāstot mediķiem, kas ir orientēšanās sacensības «Magnēts», A. Līcis bieži teica, ka speciāls inventārs nav vajadzīgs, izņemot kompasu un karti, un vienīgais noteikums ir – pirmajā reizē nedrīkst skriet, bet distance jāveic soļiem, uzmanīgi vērojot, kā kartē parādītais atbilst dabā – lai labāk saprastu orientēšanās būtību.

Pēc 1990. gada un Latvijas neatkarības pasludināšanas LTOZPI sporta aktivitātes mazinājās. LTOZPI sāka būvēt jauno ārstniecības korpusu ar daudzām operāciju zālēm; A. Līcim iznāca braukt uz ārzemēm un tikt ar ārzemju kolēģiem, lai mēģinātu ierīkot labāk apgādātas operāciju zāles, ievērojot paaugstinātu sterilitāti un komfortu. LTOZPI tika reorganizēts par Valsts traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcu, un inženieri A. Līci [23] iecēla par šīs slimnīcas direktora dr. Valda Zatlera vietnieku saimnieciskos jautājumos. A. Līcis bija slimnīcas jaunā korpusa celtniecības, iekārtošanas un aparatūras iegādes un tās nodošanas ekspluatācijā tehniskais uzraugs. Šajā postenī nostrādāts pusotrs gads un – tad atkal dzīvē nāca jauns pagrieziena punkts.

1995. gada augustā tipogrāfijas «Jāņa sēta» īpašnieki pierunāja A. Līci mainīt darbu medicīnā pret darbu poligrāfijā, uzaicinot kļūt par tipogrāfiju «Rota-1» un «Rota-3» direktoru. Pēc ilgām pārdomām un sarunām ģimenes lokā viņš izšķīrās par šo pārdrošo soli – atkal ienirt nezināmā un svešā jomā. Un tūlīt pat pirmajā darba mēnesī (oktobrī) saņēma uzdevumu noorganizēt stingrās uzskaites pavadzīmju ražošanu uz papīra ar ūdenszīmju aizsardzību.

1996. gadā tipogrāfija «Rota-1» pārcēlās uz Brīvības ielu un pievienojās tipogrāfijai «Rota-3», kas drukāja un iesēja grāmatas. Dažādu iemeslu dēļ bija jāmeklē citas telpas, un izvēle krita uz Silakrogu.

A. Līcis aizgāja pelnītā pensijā pēc deviņiem darba gadiem poligrāfijas jomā.

A. Līča ģimene, praktiskie darbi

1968. gadā Arno satika un sāka draudzēties ar meiteni vārdā Ieviņa, un viņa nāca palīgā orientēšanās sacensību «Magnēts» organizēšanā. Tā viņi 10 gadu kopā vadīja šīs sacensības: Arno – galvenais tiesnesis un Ieviņa – galvenā sekretāre.

1972. gadā viņi nodibināja ģimeni, 1974. gadā piedzima meita Lienīte, pēc astoņiem gadiem, 1982. gadā, – otra meita Līga, savukārt 2003. gadā – mazmeita Helēna. Paralēli visiem darbiem ar Ieviņas vecāku palīdzību tika celta māja, un pēc kāzām jaunais pāris varēja apmesties vienā tās istabā. Arno ar Ieviņu intensīvi trenējās, jo bija Latvijas izlases dalībnieki orientēšanās sportā. Bez tam Ieviņa un Arno Līči ir bijuši vedēji septiņās kāzās.

A. Līča dzīvesbiedrei Ieviņai 1995. gadā inficētas ērces koduma dēļ attīstījās Laima slimība. Arno bija ar viņu kopā visus garos slimības 12 gadus un 1999. gadā kopā ar draugu grupu pat uzveda viņu Monblāna virsotnē.

10. attēls. A. Līcis ar sievu Ieviņu un meitām (20. gadsimta 80. gadi) [24].

11. attēls. Arno un Ieviņa Līči (pirmie no kreisās), otrais no labās – R. Slaviņš, pirmais no labās – H. Guļevskis (1937–2019) atpūtas brīdī orientēšanās sacensībās Šveicē (1999) [25].

Vēlāk – jau pēc Ieviņas aiziešanas mūžībā 2007. gadā – viņš pieņēma pie sevis un kopa savu māsu Valdu līdz viņas mūža beigām 2015. gadā. Tas nebija viegli, bet tas bija jādara.

A. Līča pelnītās atpūtas laiks nu ir piepildīts tikpat blīvi kā darba gados: sporta veterānu mači, dārza darbi, mājas labiekārtošana, grāmatu lasīšana, biškopība, dārzkopība (siltumnīcā aug viss, kas galdam vajadzīgs), augļkopība.

12. attēls. No kreisās: A. Līcis ar savu RPI mācībspēku Aini Kārklīņu un RTU administratīvo direktoru Janu Šlihti RTU Vēstures dienā 2018. gada 10. oktobrī [26].

Nobeigums

RPI studenti un absolventi, kuri strādājuši Latvijai un veikuši nenovērtējamu un paliekošu darbu, ir skaitāmi ne jau desmitos vien. Viņu vidū ierindojams arī Arno Līcis – RPI absolvents, inženieris, izgudrotājs, orientēšanās sportists, sporta dzīves organizators, masu sacensību «Magnēts» radītājs, tēvs, vīrs, dārznieks, bitenieks, vedējtēvs, «Latvijas Lepnuma» nominants. Piedzimis vēl neatkarīgās Latvijas valsts laikā, viņš vienmēr pauda skaidru nostāju un atklāti izteica pārliecību. Tikmēr viņa intelektuālās, organizatoriskās un saskarsmes spējas un kompetences bija tik izcilas, ka arī padomju laikā kolēģi, vadītāji un ierēdņi tās augstu novērtēja un piedāvāja izmēģināt netipiskas lietas viņa karjerā [8]. Viņa profesionālā darbība un sporta sasniegumi, cilvēciskās kvalitātes un optimisms radīja nepārvērtējamu ieguldījumu Latvijai – viņa radītais «Magnēts» 2019. gadā notika jau 51. reizi.

2006. gadā par pašaieliedzību un panākumiem, strādājot Latvijas valsts un tautas labā, A. Līcis apbalvots ar LR Ministru kabineta Atzinības rakstu [27]. Rīgas Tehniskā universitāte, RPI tradīciju un darba pārņemotāja, var lepoties ar tādiem absolventiem.

INTEREŠU KONFLIKTS

Zinātniskā raksta autores atzīst interešu konfliktu, kas saistīts ar autoru un redkolēģijas kopēju profesionālo darbību. Par šī raksta iekļaušanu krājumā lēmumu pieņēma tie redkolēģijas locekļi, kas nav raksta autori.

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

- [1] A. Līcis (20. gadsimta 60. gadu sākums). Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva. 11. apr., 18994 l., 4. lp.
- [2] PSRS Sporta biedrību un organizāciju savienības Centrālās Padomes Goda raksts A. Līcim. (1967). No A. Līča personīgā arhīva.
- [3] Paikena, V. «Magnēta» bums. *Liesma*, 1983. gada 1. septembris, Nr. 9, 6. lpp.
- [4] Jaunzemis, J. Magnēts bija un būs. *Diena*, 1993. gada 6. decembris, Nr. 263, 7. lpp.
- [5] Frīdas Lizetes Līces Latvijas Republikas pavalstnieces pase. 20. gadsimta 30. gadi. Latvijas Latvijas Nacionāla arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs (turpmāk – LNA LVVA) 2996. f., 11 apr., 18994 l., 4. lp.
- [6] Latvijas meistarsacīkstes riteņbraukšanā. *Stadions*, 1933. gada 14. augusts, Nr. 48, 5. lpp.

- [7] Arno Līča vecāki – Frīda Lizete un Voldemārs Gustavs Līči. (20. gadsimta 30. gadu beigās). Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva.
- [8] Ērikas Lankas intervija ar Arno Līci 2018. gada 27. septembrī. Ē. Lankas personīgais arhīvs.
- [9] Laboranta Arno Līča personāllieta. RTU arhīvs.
- [10] Arno Līča studenta personāllieta. RTU arhīvs.
- [11] Jansons, J. Mūsu tūristi – Vissavienības sacensību uzvarētāji. *Jaunais Inženieris*, 1962. gada 20. februāris, Nr. 3, 4. lpp.
- [12] Diploms A. Līcim par 1. vietu orientēšanās komandā RPI 100 gadu jubilejas sacensībās orientēšanās sportā. 1962. gada 11. novembrī. No Arno Līča personīgā arhīva.
- [13] Tuvojas LVU orientēšanās sacensības. *Padomju Students*, 1962. gada 16. novembris, Nr. 29, 2. lpp.
- [14] Pelns, I. Atjautīgo un izturīgo sports. *Jaunais Inženieris*, 1963. gada 9. decembris, Nr. 19, 4. lpp.
- [15] RPI izlase orientēšanās sportā (1962). A. Līcis – 1. rindā vidū. Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva.
- [16] Arno Līča RPI diploms. 1964.gads. No A. Līča personīgā arhīva.
- [17] Ždanovs, V. Ar kompasu un karti. *Rezietis*, 1974. gada 3. jūnijs, 2. lpp.
- [18] Arno Līča izgudrojuma rasējums. No Arno Līča personīgā arhīva.
- [19] Pieteikuma papildinājums Izgudrojumu un atklājumu komitejai pie PSRS Ministru Padomes (1971). No A. Līča personīgā arhīva.
- [20] Arno Līča (otrais no labās) 50 gadu jubilejas svinībās ar profesoru Viktoru Kalnbērzu (pirmais no labās) un LTOZPI kolēģiem (1989). Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva.
- [21] Žīgurs, A. Rīgas ārsti Kanādā. *Latvija Amerikā*, 1991. gada 20. aprīlis, Nr. 16, 8. lpp.
- [22] A. Līcis (pirmais no labās 2. rindā) LTOZPI ārstu izlases hokeja komandā Kanādā (1991). Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva
- [23] Lībrins, A. Vai dolāri paliks Latvijā? *Diena*, 1991. gada 9. jūlijs, Nr. 128, 2. lpp.
- [24] Arno Līcis ar sievu Ieviju un meitām (20. gadsimta. 80. gadi). Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva.
- [25] Arno un Ievija Līči (pirmie no kreisās), otrais no labās – R. Slaviņš, pirmais no labās – H. Guļevskis (1937–2019) atpūtas brīdī orientēšanās sacensībās Šveicē (1999). Foto no A. Līča personīgā fotoarhīva.
- [26] A. Līcis ar savu RPI mācībspēku Aini Kārkliņu un RTU administratīvo direktoru Janu Šlihti RTU Vēstures dienā 2018. gada 10. oktobrī. Foto no Ērikas Lankas personīgā fotoarhīva.
- [27] Karlsons, P. Sports. *Laiks*, 2006, 10. jūnijs, Nr. 24, 24. lpp.

ĒRIKA LANKA, *Mg. paed., Mg. phil.*, graduated from University of Latvia. From 1984, she has been a lecturer with the Faculty of Education at University of Latvia, from 2008 to current time she works as Director of one of the Programmes at the Centre of Adult Pedagogical Education at the Faculty of Education, Psychology and Art. She participates as an expert in a lot of Latvian and foreign research projects, at the same time working as a teacher at schools. Her main academic interests include the philosophy of education, ethics, axiology, values and codex of teacher, history of pedagogy in Latvia and in Europe. She is a co-author of two monographies and the author of more than 30 publications.

Address: *Imantas 7. līnija, 1*, Riga, LV-1083, Latvia

Phone: +371 292 648 29

E-mail: *Erika.Lanka@lu.lv, erikalanka@inbox.lv*

ALĪDA ZIGMUNDE, *Dr. paed.*, has been a Specialist at the Museum of Riga Technical University since 1989. From 2007 to 2015, she was a Senior Researcher. She is currently a Professor with the Institute for Humanities and Head of the Department for Historic Research and Scientific Publications of the RTU Research Centre for Engineering History. Her main academic interests include the history of pedagogy in Europe, the history of the institutions of education and of private schools and the history of pedagogy of universities, history of engineering sciences and universities.

Address: *1 Kronvalda bulvāris*, Room 203, Riga, LV-1010, Latvia

Phone: +371 298 696 42

E-mail: *alida.zigmunde@rtu.lv*

Alīda Zigmunde, Ērika Lanka

Graduate of Riga Polytechnic Institute, Engineer, Inventor and Athlete Arno Līcis

The article summarizes the career of a graduate of the Faculty of Mechanics (1964) of Riga Polytechnic Institute *Arno Līcis*. The article reveals and describes his work while being an engineer at the Riga Electromachine Building Factory (*RER*), at the Latvian Scientific Research Institute of Traumatology and Orthopaedics (*LSRITO*) and in the printing house «*Jāņa sēta*», as well as being an inventor. It has been discovered that he had promoted orienteering sports and had significant achievements in competitions of various scale, including mass competition named «*Magnēts*» managed by him, which had been taking place since 1969. This is the first research on the life and professional activities of

engineer A. Līcis, which is dedicated to his 80th birthday to be celebrated in July 2019. Data from the personal archive of A. Līcis, documents of the Latvian State Archives and the collection of the National Library of Latvia are collected in this article.

Keywords: Arno Līcis, graduates of RPI, orienteering sports, «Magnēts».

Эрика Ланка, Алида Зигмунде

Выпускник Рижского политехнического института, инженер, изобретатель и спортсмен Арно Лицис

В статье обобщен вклад выпускника Механического факультета Рижского политехнического института (РПИ) 1964 года Арно Лициса в профессию инженера на Рижском электромашиностроительном заводе (РЭЗ), в Латвийском институте травматологии и ортопедии (ЛИТО), типографии «*Jāņa sēta*», а также охарактеризована его изобретательская деятельность, выявлены заслуги в популяризации спортивного ориентирования и достижения в различного рода соревнованиях, в том числе в организованных им массовых соревнованиях «*Magnēts*», которые проводятся с 1969 года. Это первое исследование деятельности и жизни инженера А. Лициса, которое проводится в преддверии его 80-летия в июле 2019 года. В нем использован личный архив А. Лициса, документы Государственного архива Латвии и собрание Латвийской Национальной библиотеки.

Ключевые слова: Арно Лицис, выпускники РПИ, спортивное ориентирование, «*Magnēts*».